

BUŠOVICKÝ ZPRAVODAJ

Číslo – vánoční speciál

rok 2013

www.busovice.cz

Z obsahu:

1. Úvodní slovo
2. Nabídka kulturních akcí v roce 2014
3. Vánoční povídání
4. Adventní čas v Bušovicích
5. Advent v Mnichově
6. Recepty

Vážení spoluobčané,

rok se s rokem sešel a opět nastává čas, který je snad pro všechny z nás spojen s přípravou na vánoční svátky a příchod nového roku.

Předvánoční čas je obdobím, na jehož počátek nás zpravidla upozorní výzdoba v obchodních domech a kolekce vánočního cukroví na pultech obchodů. Postupně se připojují barevné žárovky v ulicích měst a světelná výzdoba oken, domků i zahrad. Naše každodenní nákupy doprovázejí všudypřítomné koledy, upoutává nás ruch vánočních trhů i vůně svaženého vína. V souvislosti s těmito vnějšími podněty dostává člověk signál, že by se i on měl na nastávající čas patřičným způsobem připravit, a tak se pustí do plánování nákupů dárků, peče cukroví, gruntuje byt, připravuje vánoční stromeček, vybírá kapra a těší se, až už konečně bude mít všechno hotovo a nachystáno...

Význam vánočních svátků je však pro současného člověka daleko širší, stejně jako byl význam tohoto období širší pro člověka v minulých dobách. Ať už je ve vánočním čase oslavován příchodu Krista, velebeno Slunce jako zdroj tepla, světla a života v rámci oslav keltského zimního slunovratu, nebo připomínán a oslavován zázrak hořícího oleje ve svátku židovské chanuky, všechny tyto významy spojené s vánočním časem mají jedno společné. Poukazují na to, že se člověk nachází alespoň na okamžik v čase, kdy se může odpoutat od běžných starostí a zaměřit svou pozornost na to, co jej přesahuje. Měl by zpomalit každodenní tempo a užívat si přítomný sváteční okamžik, měl by zažít pocit, že je šťastný a spokojený. Záleží na každém z nás, jaký smysl k vánočním svátkům připojíme, zda se omezíme na horečku hmotných příprav nebo zda z Vánoc uděláme svátky přítomného okamžiku vedoucí k uvědomění si sebe sama a důležitých věcí v životě.

Přejeme vám z celého srdce, abyste o nadcházejících vánočních svátcích prožili pocity skutečného štěstí a spokojenosti a do nového roku 2014 vkročili v méně hektickém tempu.

Obec Bušovice a redakce Bušovického zpravodaje

Akce v roce 2014

V příštím roce připravujeme opět mnoho akcí. Navštívíme divadelní představení v Praze, uspořádáme jednodenní zájezd a vypravíme se na výstavu do Českých Budějovic.

Divadelní představení se uskuteční v každém pololetí a 1 denní zájezd chystáme na červen nebo září.

Výstavbu Hobby v Českých Budějovicích uspořádáme 16. 5. 2014.

Akce, které se uskuteční v našich obcích, budou průběžně zveřejňovány k aktuálnímu datu.

Plesy v roce 2014

17. ledna 2014 – Myslivecký ples

14. února 2014 – Hasičský ples

16. února 2014 – Dětský maskarní bál

28. února 2014 – Včelařský ples

Plesy se uskuteční vždy od 20,00 hodin a dětský maskarní bál od 14,00 hodin v kulturním sále v Bušovicích.

VÁNOCE

Křesťanské vánoce připomínají narození Ježíše, který se podle legendy narodil v Betlémě, a pak ho čekala ještě dlouhá cesta, než se stal spasitelem. Třicet let žil jako syn tesaře z Nazaretu, než vystoupil na veřejnost jako ten, koho nazývali Kristem. Tři roky působil jako učitel a uzdravovatel, než nastala doba jeho utrpení a smrti, a konečně zmrtvýchvstání, jímž se spása stala skutečností. Betlémská událost měla být počátkem této těžké a velkolepé cesty. V betlémském chlívě se dle legendy začíná pozemská cesta Boha. Bůh oznámil, že vsadil všechno na člověka, a že jeho podoba bude od tohoto okamžiku i lidská. Právě tuto přelomovou událost o představě Boha jako lidské bytosti nám připomínají křesťanské vánoce.

Ale nepředbíhejme, vrátíme se o pár týdnů zpět a připomeneme si, že na Vánoce se lidé chystali již několik týdnů předem a jaké zvyky se zachovaly až do dnešní doby.

Advent

Advent začíná první nedělí adventní, tedy nedělí mezi 27. listopadem a 3. prosincem. Konec adventu pak představuje západ slunce Štědrého večera. Liturgickou barvou je fialová. Třetí neděle adventní se nazývá Gaudete a v liturgii je dovoleno užít barvu růžovou.

V západní tradici je advent také dobou zklidnění. Odpovídalo to životnímu stylu našich předků za dlouhých prosincových nocí. Dnes je však advent komerčně využíván, a proto o něm jako o době ztišení lze mluvit jen v prostředí křesťanských tradic. Výrazným symbolem adventu je adventní věnec ozdobený čtyřmi svícemi podle počtu adventních nedělí. Děti otevírají obvykle adventní kalendář.

Česká hudební tradice se může pochlubit výjimečným počtem kvalitních adventních písní. Uplatňují se zejména při jitřních mariánských mších zvaných roráty.

Adventní neděle

V současnosti se jednotlivé adventní neděle označují jako železná, bronzová, stříbrná a zlatá. Toto označení je čistě komerční a nemá nic společného s křesťanskou tradicí. Cílem tohoto označení je pouze povzbudit komerční pojetí Vánoc a podpořit zákazníky v nakupování vánočních dárků a potravin. O těchto nedělích mají obchodníci obvykle prodlouženou otevírací dobu.

Adventní kalendář

Jedním z jevů, které provázejí adventní dobu, jsou adventní kalendáře. Dříve než se jejich podoba ustálila na obrázky s otevíracími okénky naplněnými kouskem čokolády nebo jinou drobností, bývaly adventní kalendáře uměleckými díly. První známý ručně vyrobený adventní kalendář pochází z roku 1851. První tištěný kalendář s malými barevnými obrázky přilepenými na lepence vyrobil „nechtěně“ v roce 1908 nápaditý mnichovský tiskař Gerhard Lang z Maulbronn, který byl spolujednatel tiskárny Reichhold & Lang v Mnichově, který na vlastní náklady vytiskl vystřihovací kalendář s názvem „V zemi Ježíškově“. Tento „Mnichovský vánoční kalendář“ neměl ještě otevírací okénka, ale na počátku 20. století už Lang vydal první adventní kalendář s malými otevíracími dvířky. Na adventních kalendářích, které následovaly, byly zobrazeny liturgické výjevy z bible a vypadaly jako části vesnic nebo měst s důmyslně schovanými okénky. Byly vyráběny v malých dílnách z tvrdého papíru a ve svých okénkách skrývaly obrázky, veršičky nebo citace z bible. Adventní kalendář slavil úspěch po celém světě, jeho úspěch přerušila druhá světová válka, ale po válce zase přišel jeho rozmach.

V padesátých a šedesátých letech 20. století se adventní kalendáře začaly objevovat na pultech většiny evropských zemí a každý národ si zanedlouho vytvořil svou vlastní variantu předvánočního kalendáře, charakterizující vkus a cítění dané země. Původním cílem adventního kalendáře je připomenout dětem vánoční událost popisovanou v bibli a zpříjemnit jim čekání na vánoční dárky. Bylo v něm ale také zachyceno i samotné poselství adventní doby, kdy se křesťané připravují na Vánoce, doby, kdy „očekávají“ příchod Ježíše Krista, podobně jako tehdy lidé žijící v nesvobodě očekávali příchod Zachránce.

Roráty

Představují specifickou podobu ranní mariánské mše v době adventní. Typické české liturgické zpěvy, které rorátní mši doprovázejí, nemají v evropské kultuře obdobu. Pro roráty je typické střídání chorálního zpěvu a menzurálních písní coby komentáře chorálního téma.

Označení „roráty“ pochází od mešního introitu 4. neděle adventní. Začíná se slovy: „Rorate coeli desuper“ (*rosu dejte, nebesa, shůry*). Původ rorátních mší lze hledat v době vlády Karla IV. Panovník zavedl celoroční praxi votivních mší k Panně Marii. K těmto mším se připojila tradice liturgického zpěvu, a to zvláště v prostředí utrakvistickém. Dosáhla svého vrcholu v 16. století. Rorátní zpěv provozovala zvláště literátská bratrstva. Rušení bratrstev za josefínských reforem roku 1783 znamená také úpadek rorátů jako takových. Od 20. století až do současné doby probíhají snahy alespoň o částečnou obnovu tradice rorátů.

Svatý Mikuláš z Myry

Byl biskup v Myře v Lykii. Už za svého života byl velmi oblíbený mezi lidmi, proslul štědrostí k potřebným, jako obránce víry před pohanstvím a zachránce nespravedlivě obviněných. Pro množství zázraků, které se udály na jeho přímluvu, je také někdy zván Mikuláš Divotvůrce. Jde o jednoho z nejuctívanějších svatých v celém křesťanství, ve východních církvích je druhým nejuctívanějším svatým vůbec (po Panně Marii).

V západní liturgické tradici jeho svátek připadá na 6. prosinec a oslava tohoto svátku je spojena s rozdáváním dáreků dětem (obvykle v předvečer 5. prosince). Byl inspirací pro vytvoření mýtické postavy Santa Clause.

Svatý Mikuláš je uctíván jako patron námořníků, obchodníků, lukostřelců, dětí, lékárníků, právníků, studentů a vězňů. Je též patronem států (Rusko, Lotrinsko) a měst (Amsterdam, Bari, Barranquilla atd.).

Barborky

Barborky jsou prastarý lidový adventní zvyk, kdy na svátek sv. Barbory dne 4. prosince, 20 dnů před Štědrým dnem, se uřežou větvičky třešňové nebo višňové, vloží se doma do vázy s vodou tak, aby do Vánoc doma v teple pěkně rozkvetly, což se s trochou péče a štěstí snadno povede.

Rozkvetlé barborky

Pěkně rozkvetlé barborky o Vánocích symbolizují nejen příchod nového světla v podobě Ježíše Krista, ale připomínají nám i právě proběhnuvší zimní slunovrat, který v konečném důsledku způsobí zánik zimy a příchod dalšího voňavého a květy ozdobeného jara. Také to může znamenat, že se dívka, která měla barborku ve váze, do roka a do dne vdá.

Důležité je nařezat větvičky šikmými řezy, vložit je do vázy naplněné vodou a postavit je do chladné místnosti. Podle rychlosti druhu větvičky asi 5 až 12 dní před kvetením přeneste do teplého obývacího pokoje. A pak už se můžete těšit na to, jak se budou jednotlivé kvítky postupně otevírat.

Koleda

Označuje původně píseň, kterou děti zpívají během velkých křesťanských svátků při obcházení jednotlivých domů, kdy „si koledují“ o výslužku, kterou představovalo především jídlo nebo pití; tento zvyk se dnes udržel už pouze na některých vsích. Postupně se však slovo koleda stalo označením písně s vánoční tematikou, původně s náboženským obsahem, v posledním století však i bez něho. Tradiční koledy mají silnou melodii, často založenou na středověkých sborových vzorech, a sloku následovanou refrémem, často zpívaným sborově.

Historie křesťanských vánočních koled sahá do 13. století, podle legendy je autorem první koledy svatý František z Assisi (1181–1226). Jednou ze zajímavostí je, že v 15. století bylo v Polsku přeloženo hodně koled z češtiny, šlo o koledy Jednoty bratrské. Vánoční koledy se zpívaly původně pouze během doby vánoční, v posledním půlstoletí se však oproti původní tradici zpěvu adventních písní a rorát začaly zpívat již během adventu.

Vánoční cukroví

Vánoční cukroví je neodmyslitelnou součástí Vánoc a určitě by nemělo chybět na štědrovečerní tabuli. V některých rodinách vystačí pár ověřených druhů, jiné hospodyně se naopak předhánějí v co největším počtu jednotlivých druhů napečeného cukroví.

Kolik bychom měli mít druhů vánočního cukroví?

Tradice praví, že vánočního cukroví by mělo být 7 druhů a na štědrovečerní tabuli by se mělo podávat 9 druhů jídel nebo ingrediencí z nich připravených.

Zajímavostí je, že tradice pečení cukroví není příliš stará. Historie vánočního cukroví, stejně tak jako tradice vánočního stromečku se u nás začala psát až na začátku 19. století. Prapůvod cukroví byl ve výrobě nejrůznějších figurek a panáčků z ovoce, se kterými si děti mohly hrát a později také sníst.

Později se v majetnějších rodinách začalo péct cukroví podobné tomu, jak ho známe dnes. V horských oblastech, kde lidé měli nedostatek surovin střídmější jídelníček, pekli obyvatelé cukroví z toho, co dům dal.

Například v bohatších městských rodinách se do cukroví používalo vzácné koření, kterého bylo nedostatek. Od věci nebylo ani koření, které si dnes v cukroví jen stěží představíme, například česnek nebo pepř.

Víte mimochodem, jak vzniklo pojmenování pro perník? Na pojmenování perníku má právě svou zásluhu pepř, který se do perníku přidával.

Betlémy

Vánoce, v našem kulturním prostředí největší svátky roku, jsou pevně zakotveny v dějinách i současnosti, ve vědomí i srdci každého z nás. Již dávno před zvykem zdobit vánoční stromek však byly symbolem vánoc jesličky. Jejich původ bývá spojován s příběhem Františka s Assisi, který před Vánoci roku 1223 postavil se svými přáteli v lesní jeskyňce nedaleko obce Greccio v italské Umbrii prosté jesle. Vystlal je senem a kolem nich postavil dvě živá zvířata: osla a vola. U jeslí jako u oltáře sloužil o štědrovečerní noci mši.

Tato Františkova inscenace Ježíšova narození v Betlémě byla však spíše předchůdkyní pozdějších liturgických her. Jistými předobrazy dnešních betlémů byly v pozdním středověku i tak zvané mysterijní hry. V nich se divadelním způsobem napodobovaly scény z Kristova života a tedy i jeho narození. Kdy a kde vznikl první „skutečný“ betlém, nelze pro nedostatek pramenů určit. Většina badatelů se shoduje v tom, že to byl roku 1291 sochař Arnolfo da Cambio, který na zakázku chrámu S.Maria Maggiore v Římě jako první zhotovil skupinku asi 70 až 80 cm vysokých soch představujících Ježíška, Marii, Josefa, obě zvířata a tři krále. Soubor se ovšem nedochoval.

Pro naše lidové betlemářství je charakteristické zpohádkování, zpoetizování a v neposlední řadě důkladné transportování vánočního mysteria do našich poměrů. Naši betlemáři rozvinuli svou fantazii především v zobrazení světských námětů. A tak se v jejich betlémech setkáváme nejen s pastýři a darovníky, ale především s představiteli různých řemesel a činností. V oblibě byly rovněž figurky muzikantů, málokdy chyběl dudák. Téměř zpravidla i kulisa betlémského města tu ztrácí znaky své orientální zvláštnosti a proměňuje se v typicky české malé sídlo. Lidové betlémy tak namnoze odrážejí všední život na vesnici a v malých městech.

Betlém býval dominantou výzdoby světnice. Kolem něj byly zastrkovány jedlové větvičky a u jesliček se od Štědrého večera svítilo. K betlému se původně kladly i malé štědrovečerní dárky. Na Tři krále se betlém doplnil o královský průvod a stál tak, aby přinášel potěšení mladým i starým, až do Hromnic – 2. února. K nejvýznamnějším oblastem našeho lidového betlemářství v Čechách patřila i Šumava. Stavění jesliček bylo oblíbené zejména ve starých hornických rodinách a tak není divu, že výraznou betlemářskou tradici měly především Kašperské Hory a jejich okolí. Zde se tento obor lidového umění prosadil zejména ve druhé polovině 19. století. Tvůrci betlémů zde byli řezbářsky nadaní truhláři nebo soustružníci. Řadu podnětů jim přinášela také odborná škola pro zpracování dřeva založená v Kašperských Horách roku 1878. Betlemářství na střední Šumavě má své pokračování i v dnešní době. Dokládá to nejen tvůrčí přítomnost řady současných řezbářů – betlemářů, ale především zcela nový rozsáhlý mechanický Sušický betlém.

Vánoční ozdoby

Vánoční stromek bez skleněných koulí, čokoládových figurek, sřapatého řetězu a ozdobné špičky si dovede představit málokdo z nás. Čím se ale ověřovaly tyto jehličnany dříve?

Tak jako vánoční ozdoby ani samotný stromeček nevypadal vždy jako dnes. Původně se zavěšoval nad stůl špičkou dolů. Zvyk se spolu se zdobením dostal do českých zemí z Německa, a to na počátku 19. století. Rozšířil se v průběhu třicátých let především mezi měšťany. Oproti tomu lidé na vesnicích si vystačili s větvemi jehličnanů.

Místo ozdob se zprvu používaly nejen všelijaké pochutiny jako například jablíčka, sušené švestky, rozinky, perníčky a jiné cukroví, ale i ořechové skořápky. Z papíru se vyráběly řetězy slepované kváskem. A po čase se začaly vyrábět ozdobičky z přírodních materiálů – šišek, slámy nebo hoblin.

Přestože první zmínka o skleněných vánočních ozdobách pochází z oblasti Jizerských hor již z 40. let 19. století, výroba tradičních foukaných koulí se zde začala rozvíjet až téměř o století později. Místní firmy si vystačily s tvorbou dutých perlí, které byly žádané i v zahraničí. Změna nastala s obdobím secese, kdy se skleněné ozdoby staly módní záležitostí. Kouličky se tak chvíli dovážely z Německa, než české sklárny byly ochotny vyhovět požadavkům tuzemských obyvatel.

S vynálezem foukaných koulí se pojí zajímavý příběh. Datuje se do roku 1858, kdy se prý v Alsasku přes léto urodilo málo ovoce, a tak aby místní nebyli smutní a měli čím okrášlit své příbytky, rozhodl se sklář z Goetzenbrucku vyfouknout koule ze skla. Tak vznikl zvyk, který zdomácněl i u nás.

Advent v Bušovicích

V neděli 1. prosince 2013 se rozsvítil vánoční strom i v naší obci. U příležitosti adventního setkání mohli občané také ochutnat vánoční svařák a pro naše nejmenší byl připraven malý dárek – adventní kalendář.

I přes nepřízeň počasí bylo vypuštěno několik balonků štěstí s přáním krásných Vánoc.

Adventní zájezd

V letošním roce uspořádala obec Bušovice opět adventní zájezd. Tentokrát se naši občané podívali do adventního Mnichova.

Prohlídka historického města s průvodkyní a návštěva adventních trhů, kde snad každý ochutnal výborný svařák, byla pro všechny nezapomenutelnou podívanou.

Velkým zážitkem, zejména pro účastníky mužského pohlaví, byla návštěva muzea BMW.

Tečkou za návštěvou Mnichova byla vyhlídka z věže olympijského stadionu.

Recepty

Vánočka z tvarohu

500 g polohrubé mouky
250 g tvarohu
7-8 lžic vlažného mléka
2 celá vejce
8 lžic oleje
120 g práškového cukru
1 a ½ balíčku prášku do pečiva
1 vanilkový cukr, špetka soli
Rozinky, citronová kůra

Všechny suroviny dobře prohněteme v míse, na pomoučeném vále těsto rozdělíme na 8 stejných částí, které rozválíme na stejně dlouhé prameny a začneme plést vánočku.

Upletenou vánočku potřeme rozšlehaným žloutkem. Pečeme v mírné troubě asi ¾ hodiny.

Vánoční jablkový závin

400 g hladké mouky
240 g tuku
12 lžic mléka
2 žloutky
2 lžice octa, trochu prášku do pečiva
Jablka, skořice, práškový cukr, rozinky, sekané ořechy, strouhanka

Na vále prosejeme hladkou mouku s práškem do pečiva, přidáme rozstrouhaný tuk, uděláme důlek, do kterého přidáme mléka, žloutky a ocet a dobře propracujeme těsto.

Nastrouhaná jablka položíme na rozválené těsto asi do ¾, posypeme cukrem, skořicí, přidáme rozinky, strouhanku a sekané ořechy, zavineme, potřeme žloutkem a upečeme.

SILVESTROVSKÉ MLSÁNÍ

Smažené sýrové kuličky

2 vejce
75 g hladké mouky
125 ml vody
2 lžíce másla
100 g nivy
2 lžíce nasekané petrželky
30 g ementálu
Olej, sůl, pepř, strouhanka

Svaříme vodu, máslo a trochu soli. Zmírníme teplotu, nasypeme hladkou mouku a mícháme tak dlouho, až se utvoří těsto, které se nelepí na stěny hrnce. Těsto necháme vychladnout, potom po částech vmícháme vejce a nasekanou petrželku. Dále přidáme rozdrobenou nivu, lehce opepříme a vše promícháme. Pomocí strouhanky tvoříme malé kuličky, které v horkém oleji smažíme dozlatova. Ještě horké je obalujeme ve strouhaném ementálu.

Slané preclíky

280 g hladké mouky
80 g másla
1 žloutek
Trochu soli, 10 g droždí, kostka cukru, trochu mlék
Vejce na potřetí, hrubá sůl a kmín

V hrnku si připravíme vlahé mléko, přidáme droždí, kostku cukru, lžici mouky a uděláme kvásek. Vzešlý kvásek vlijeme do prosáté mouky, přidáme rozpuštěné vychladlé máslo, žloutek, podle potřeby ještě trochu mléka, osolíme a vypracujeme těsto. Necháme v teple vykynout. Z vykynutého těsta tvoříme na pomoučeném vále preclíky, které přeneseme na vymazaný plech, potřeme rozšlehaným vejcem, posypeme hrubou solí a kmínem a dáme upéci.

KLIDNÉ POHODOVÉ VÁNOCE
A
V NOVÉM ROCE PEVNÉ ZDRAVÍ,
ŠTĚSTÍ A SPOKOJENOST

Bušovický zpravodaj, vydává Obecní úřad Bušovice, ev. č. MK ČR E 11115

Redakční rada: Klausová Vlasta, Racková Jana, Struska Stanislav, Záhlava Lukáš, Zíková Tereza

Náklad: 300 výtisků

Informace a příspěvky na: tel.: 371781531, fax: 371781674, e-mail obecniurad@busovice.cz